

Tisková zpráva, 21. říjen 2025

Může česká ekonomika vyrůst z dluhu?

Think-tank IDEA při CERGE-EI zveřejňuje nový policy brief, který zkoumá, zda může česká ekonomika tzv. 'vyrůst z dluhu'. Tato představa stojí na myšlence, že míru zadlužení státu, tedy podíl jeho dluhu na hrubém domácím produktu (HDP), může snížit nejen redukce dluhu samotného, ale také vyšší ekonomický růst. Ekonomické principy říkají, že ekonomika může vyrůstat z dluhu, pokud tempo jejího nominálního růstu dlouhodobě převyšuje úrokovou sazbu, kterou stát musí za vypůjčené peníze, tedy dluh, platit. Analýza IDEA však dochází k závěru, že předpoklady pro vyrůstání české ekonomiky z dluhu se zhoršují a budou se velmi pravděpodobně zhoršovat i v budoucnosti.

V letech 2000–2024 rostla česká ekonomika v průměru rychleji, než kolik byly úrokové sazby státního dluhu. To teoreticky umožňovalo udržet nebo snižovat míru zadlužení státu. Pokud by české vlády tehdy hospodařily s rozpočtovými schodky nepřesahujícími půl procenta HDP, nebylo by nutné snižovat výdaje či zvyšovat daně a ekonomika by z dluhu 'rostla'. Ve skutečnosti ale tehdy státní rozpočty vykazovaly průměrné deficity kolem 2,6 % HDP. To vedlo k výraznému růstu míry zadlužení státu z nízkých 10 % HDP až na 42 % HDP. Tempo zadlužování prostě výrazně přesahovalo jakoukoliv realisticky představitelnou možnost vyrůstání z dluhu.

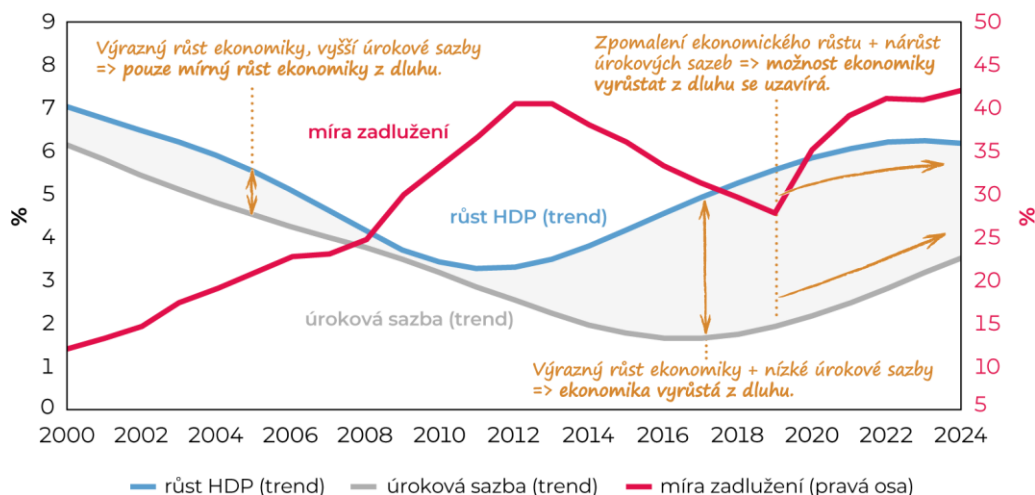
Nová analýza upozorňuje, že podmínky pro vyrůstání českého státu z dluhu se ve výhledu budou spíše zhoršovat. Očekává se totiž dlouhodobě pomalejší růst ekonomiky a zároveň vyšší úrokové sazby placené za státní dluh. Taková kombinace možnost vyrůstání české ekonomiky z dluhu značně omezí. Otázkou v tomto kontextu je vliv hospodářských politik budoucích vlád na dlouhodobý ekonomický růst.

České vlády mohou vyrůstání z dluhu částečně posílit prostřednictvím strukturálních reforem a výnosnými investicemi do infrastruktury, vzdělání, vývoje a inovací. Tyto kroky by mohly zvýšit dlouhodobý růstový potenciál ekonomiky, ale jejich účinky bývají nejisté a realizace bývá politicky náročná a zdlouhavá. Mezi další možnosti snížení míry zadlužení státu patří snižování výdajů a zvyšování příjmů státního rozpočtu, neočekávaná inflace či finanční represe.

„Výhled dlouhodobého tempa růstu české ekonomiky a úrokových sazeb státního dluhu, i s ohledem na předpokládané působení rozpočtové politiky, není ohledně

možného vyrůstání ekonomiky z dluhu příliš optimistický, spíše naopak,” shrnuje výkonný ředitel IDEA při CERGE–EI Daniel Münich.

Vyrůstát z dluhu lze při vysokém ekonomickém růstu a nízkých úrokových sazbách (vývoj v ČR 2020–2024)

Více v Policy Briefu IDEA:

Může česká ekonomika vyrůst z dluhu?

Ke stažení na <https://idea.cerge-ei.cz/>

S PODPOROU AKADEMIE VĚD ČR

Akademie věd České republiky

IDEA CERGE EI
PROJEKT EKONOMICKÉHO ÚSTAVU AKADEMIE VĚD ČR

Celý text policy briefu k dispozici [zde](#).

Odborné kontakty:

Michal Franta, michal.franta@cerge-ei.cz

Daniel Münich, +420–224 005 175, daniel.munich@cerge-ei.cz

Administrativní kontakt pro média:

Eva Peňázová, eva.penazova@cerge-ei.cz, +420–602 698 440

IDEA při CERGE-EI, Politických vězňů 7, Praha 1, idea@cerge-ei.cz

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) při Ekonomickém ústavu AV ČR, v. v. i. je nezávislý akademický think-tank zaměřující se na analýzy, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické

teorii. IDEA je projektem Ekonomického ústavu Akademie věd České republiky, který spolu s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (CERGE) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI.

